

Напярэдадні Дня работнікаў культуры "К" звярталася да сваіх чытачоў з просьбай паразважаць над тым, з чаго фарміруецца прафесійны прэстыж работнікаў культуры. Шэраг меркаванняў мы змясцілі ў нумары, прысвечаным прафесійнаму святу. Сёння ж чытач "К" звяртаецца да асаблівасцей і, зноў жа, прэстыжу бібліятэкара, тым больш — такой іміджавай установы, як Нацыянальная бібліятэка Беларусі.

Летам гэтага года ў Інтэрнеце давялося прачытаць пяцёрку самых "нервовых" прафесій, вызначаную псіхолагамі. У пераліку — артысты, тэлеведучыя, палітыкі, зоркі шоу-бізнесу, мастакі, пісьменнікі, журналісты, рэжысёры, педагогі... Прадстаўнікі вышэйпералічаных прафесій у той ці іншай ступені схільныя да стрэсаў і сур'ёзных псіхічных расстройстваў. Завяршаюць рэйтынг работнікі сферы абслугоўвання. А вось прафесія "бібліятэкар" у спісе наогул не фігуруе. Але тут патрэбна мець стрэсаўстойлівасць, а таксама цэлы шэраг уласна прадметных здольнасцей. Дык у чым жа ўся складанасць дадзенай прафесіі? Вольтам дзеліцца супрацоўніца Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

Першае ўражанне ці ідэал?

Стандартны вобраз бібліятэкара, які ўзнікае ў свядомасці: жанчына-меланхолік сярэдніх гадоў у вялікіх акулярах і

Вымераць якасць прэстыжу, або Дзень паміж "тэлеліфтам" і атрыумам

У дадатак да ўсяго, працуючы ў "тэлеліфце" (месцы прыёму дастаўленай з фондасховішча літаратуры), за 3-5 хвілін супрацоўнік адсартоўвае сотню — паўтары кнігі, што паступілі, раскладае іх па нумарах чытацкіх білетаў, нічога, крый Бог, не пераблытаўшы, фіксуе ўсё ў спецыяльнай праграме ўліку, вывозіць на цяжкіх драбінах у атрыум (цэнтральную залу НББ) і расстаўляе ўсё па паліцах. Затым патрэбна сабраць усе прагледжаныя чытачамі кнігі, адсартаваць іх па шыфрах і паверхах, са сховішчаў якіх яны прыйшлі, загрузіць у кантэйнеры і адправіць назад. Адваротны працэс таксама адбываецца сцісла — літаральна ў некалькі хвілін.

І яшчэ. На ўзроўні дыпламаванага псіхолага кожны з бібліятэкараў абавязаны таксама часам ліквідаваць магчымыя недарэчнасці. Але даволі складана, пагадзіцеся, апэратыўна адрамантаваць камп'ютэр на працоўным месцы, не звяртаючыся па дапамогу да спецыялістаў, або ювелірна выцягнуць з модульнага ф'юзера перагрэтага ксеракса "зажаваную" паперу, нічога не псууючы ў механізмах "аграмадзіны"... Таму найлепш ласкава ўсміхнуцца карыстальнікам бібліятэкі і пачаць усе названыя дзеянні спачатку.

футравай камізэльцы, якая, вядома, сядзіць на працоўным месцы і абавязкова чытае. Яна здольная, не сыходзячы з месца, адказаць на любое пытанне, раскажаць пра ўсю літаратуру фонду і, нібы тэлепат, адзіным жэстам паказаць дакладнае месцазнаходжанне на паліцы кнігі, якая вас цікавіць. Прышоў у бібліятэку, узяў літаратуру, пачытаў, паклаў назад...

А вось вытрымка з вынікаў апытання чытачоў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. Кожны другі сярод якасцей, якімі павінен валодаць ідэальны бібліятэкар, называў кампетэнтнасць, начытанасць, эрудзіраванасць, ветлівасць, уважлівасць, цярдлівасць, камунікабельнасць, усмешлівасць, любоў да сваёй прафесіі і гатоўнасць у любы момант, не раздражняючыся, пракансультаваць чытача.

Ці заўжды першыя ўражанні супадаюць з нашымі запатрабаваннямі?..

Адзін — на 411 карыстальнікаў

Калі ўладкоўвалася на пасаду бібліятэкара аддзела абслугоўвання НББ (Агульнага сектара), недзе ў глыбіні душы разумела: праца будзе няпростай — мець справы давядзецца з рознымі людзьмі і шмат якім якасцям адпавядаць.

Праз месяц галава, падаецца, пайшла кругам... Што і казаць: за восем гадоў працы праходзяць сотні розных чытачоў (прыблізна 1800 у дзень пад час навучальнага года), і ты абавязаны ўсім дагадзіць (іншы раз стараючыся не прымаць блізка да сэрца знянацку ўзніклы негатывы).

Першае ўражанне, атрыманае ад калег па службе, — не "статычныя", маларухомыя, меланхалічныя аматары пачытаць, а "пчолкі", што пастаянна курсіруюць ад стэлажоў з літаратурай да чытачоў і назад, — яны цярдліва пераносяць як фізічныя, так і псіхалагічныя нагрузкі, нібы трывалыя алавяныя ваяры.

Дык у чым жа, уласна, заключаецца спецыфіка работы сучаснага бібліятэкара, а дакладней — супрацоўніка аддзела абслугоўвання НББ?

Найперш — вокамгненна зарыентавацца ў адказе на любыя пытанні чытачоў, неабавязкова звязаныя з пошукам літаратуры: напрыклад, дзе ў "нацыяналцы" можна адправіць факс (няхай у пералік паслуг НББ гэта не ўваходзіць)? Або дзе ў бібліятэцы можна зрабіць новы пераплёт сваёй, прынесенай з дому, кнігі, ці знайсці аддзел, у якім захоўваюцца гатовыя рэфераты. А калі распавядаеш зацікаўленым непасрэдна пра пошук, заказ і атрыманне кнігі ў НББ, патрэбна спакойна супрацьстаяць псіхалагічнаму націску з боку некаторых чытачоў, паколькі, зазначу, 30% усіх карыстальнікаў незадаволены тым, што кнігі ў "нацыяналцы" трэба замаўляць і затым атрымліваць праз 30—40 хвілін на кафедры выдачы літаратуры.

Яшчэ 30% упэўнены ў тым, што матэрыял бібліятэкар-кансультант прыносіць са соўшча самастойна праз хвіліну-дзве пасля заказу. Атрымліваецца, што пры гэтым супрацоўнік пакідае сваё працоўнае месца і ўсіх астатніх карыстальнікаў?!

Па-другое, бібліятэкар за дзесяць хвілін павінен абслугоўваць парадку пяці-дзесяці чалавек у чытальнай зале, разлічанай на 411 месцаў, расказваючы аб правілах карыстання шматлікімі рэсурсамі "нацыяналкі". Збольшага давядзецца тлумачыць спецыфіку работы з электронным і алфавітным каталогамі, архівам нацыянальнай перыёдыкі, бібліятэкай дыскаў і тэматычнай базай звестак "Беларусь ад мінулага да сучаснага" (сапраўды, для навічкоў гэта дастаткова складаныя праграмы).

Па-трэцяе, на сваім працоўным месцы ў той жа час патрэбна скапіраваць лічбавую інфармацыю на электронныя

носьбіты наступным пяці-сямі карыстальнікам, зрабіць раздрукоўку ці ксеракопію ў 20—40 разваротаў яшчэ тром-пяці чытачам і, ведаючы замежныя мовы, пракансультаваць усіх ахвотных па карыстанні электроннымі рэсурсамі вядучых сусветных інфармацыйных кампаній, напрыклад, базамі даных (статычных, паўнатэкставых) "Thomson GALE", "EBSCO", "Интегрум", "EAST VIEW", "ProQuest", "Emerald" і г. д. Для параўнання: афіцыйнае азнаямленне супрацоўнікаў НББ з дадзенымі базамі займала амаль па 60 хвілін на кожную.

Акрамя таго, бібліятэкар аддзела абслугоўвання на міжнародным узроўні павінен умець рыхтаваць прэзентацыі і належным чынам сустракаць у чытальнай зале ганаровых гасцей. Якраз агульная чытальная зала "нацыяналкі" — улюбёнае месца наведвання шматлікіх дэлегацый.

Чаму бібліятэкар — прафесія не для меланхолікаў? Распавядае спецыяліст

Каб не трапіць у спіс стрэсавых...

Кожны дзень, ідучы на работу, думаеш пра адказнасць, якая ўскладзена на твае плечы. Годна выконваць свае абавязкі — гэта і выхаванне, і ўсведамленне рэспубліканскай значнасці Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

На жаль, працу работнікаў сферы абслугоўвання, куды, ужо зыходзячы з назвы аддзела, дзе працую, можна аднесці з пэўнай умоўнасцю і бібліятэкараў, далёка не заўжды цэняць. Працуючы цягам года, заўважыла, што пэўная частка чытачоў не вітаецца, на кафедры выдачы літаратуры нервова шпурляе свой чытацкі білет, раздражняецца па дробязях.

Што да інтэрнет-паслуг, дык за ўвесь час працы склалася ўражанне, што некаторая частка наведвальнікаў пераблытала бібліятэку з інтэрнет-клубам. І колькі заўваг ні рабі, працягваецца наведванне тых жа сайтаў знаёмстваў. У выніку ты становішся злым, нядобразычлівым, тым, хто не жадае чакаць з радасцю сваіх чытачоў.

Але ёсць і тыя, хто дзякуе за дапамогу, вітаецца і развітваецца. Паверце, куды больш прыемна бачыць і абслугоўваць чалавека ветлівага, выхаванага, тактоўнага і добразычлівага! Тады і сапраўды прафесія бібліятэкара ніколі не патрапіць у спіс самых "нервовых".

Кацярына БЕЛІКАВА, бібліятэкар аддзела абслугоўвання Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі